

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

ÅRSMELDING 2014

Foto: Norges Jeger- og Fiskerforbund

1. INNLEDNING

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland ble stiftet i februar 2001 og er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner i fylket. Formålet med FNF Hordaland er å styrke de tilsluttede organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteresser i fylket, samt gjøre organisasjonene mer synlige og delaktige på den administrative og politiske arena. FNF Hordaland skal videre arbeide for å sette natur og friluftsliv på den samfunnsmessige dagsorden, samt bidra til kompetanseheving internt i organisasjonene.

Fra 2013 ble koordinatorstillingen i FNF Hordaland økt fra 80 % til 100 %, som følge av et ønske fra sentralt hold om flest mulig 100 % stillinger, samt et lokalt ønske om å satse på FNF. Dette har gitt svært positive erfaringer, og er noe vi kan anbefale til alle fylker. Grunnet fødselspermisjon i 2014 (24.01 - 13.10) har koordinatorstillingen i denne perioden vært besatt av en vikar, Lars Einar Torgilstveit, nyutdannet biolog fra Universitetet i Bergen (UiB). Arbeidet i 2014 har i stor grad basert seg på årsplanen for FNF Hordaland som ble vedtatt på fellesmøtet 9. desember 2013. Årsplaner og langsiktig strategiplan (2013 – 2017) ligger tilgjengelig på nettsidene til FNF Hordaland (www.fnf-nett.no/hordaland).

I likhet med tidligere år har pågående konsesjonssaker i fylket blitt prioritert, da utbyggingspresset her er særlig stort. Pr. 31.12.14 var det registrert 94 søknader om vannkraftutbygging i Hordaland hos NVE, dette utgjør nærmere 1/5 av den totale søknadsmassen. BKK antyder i "Regional Kraftsystemutredning for BKK-området og indre Hardanger i perioden 2014-2035" at det foreligger planer for over 350 nye småkraftprosjekter i fylket. De to vindkraftprosjektene i Sveio kommune (Ryvarden og Sveio) som ble nevnt i fjorårets melding, har ila 2014 vært ute på høring i meldingsfasen.

Samtidig som vi opplever en rekordfart på behandlingen av vannkraftsaker hos NVE, ser vi også nå at stadig flere prosjekt får avslag. Av 30 vannkraftsaker behandlet i 2014 fikk hele 16 prosjekt avslag. Videre leverte NVE en positiv innstilling til Olje- og Energidepartementet (OED) i 4 prosjekt, mens 7 prosjekt fikk en negativ innstilling (endelig avgjørelse foretas av OED). Flere av avslagene begrunnes med konflikter knyttet til naturverdier, landskap og friluftsliv. Dette bekrefter viktigheten av arbeidet til FNF Hordaland og de tilsluttede organisasjonene, som gjør en uvurderlig jobb med å løfte frem nettopp disse temaene i saksbehandlingen.

FNF har i 2014 vært et samlende punkt for organisasjonene og har vært avgjørende for at man har oppnådd samarbeid i en rekke ulike saker, fra konkrete konsesjonssaker til mer overordnede saker med arbeid bl.a. på politisk nivå. FNF har fungert som et viktig bindeledd mellom organisasjonene, og vært pådriver for at organisasjonene ila året har hatt felles møter med både myndigheter, utbyggere og politikere.

2. ORGANISERING

Bergen og Hordaland Turlag er arbeidsgiver og har koordinatorfunksjonen til FNF Hordaland. Stillingen styres av et arbeidsutvalg (AU) bestående av representanter fra Bergen og Hordaland Turlag (BHT), Naturvernforbundet Hordaland (NVH) og Norges Jeger- og

Fiskerforbund (NJFF) Hordaland. Stillingen har vært besatt av en vikar i perioden januar – oktober pga. fødselspermisjon.

Det har blitt avholdt 6 AU-møter i 2014. Fellesmøte (årsmøte) for 2014 ble gjennomført i november 2013, og fellesmøte for 2015 er planlagt i februar 2015. Nettsidene til FNF Hordaland har blitt brukt aktivt ilt. året til å publisere informasjon om høringsuttalelser, møter, planer og annen aktivitet i forumet.

Tilsluttede organisasjoner

FNF Hordaland fikk en "ny organisasjon" i november 2014, da Norsk Ornitologisk Forening, Bergen lokallag valgte å slutte seg til forumet. Det betyr at ved utgangen av 2014 har FNF Hordaland 8 tilsluttede organisasjoner:

- Bergen og Hordaland Turlag
- Naturvernforbundet Hordaland
- Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland
- Bergen og Omland Friluftsråd
- Hordaland fylkeskystlag
- Norsk Botanisk Forening, Vestlandsavdelingen
- Syklistenes Landsforening, Bergen og omegn
- Norsk Ornitologisk Forening, Bergen lokallag

Totalt representerer organisasjonene i FNF Hordaland over 36.000 medlemskap i fylket.

3. SAKER

Det er stort press på naturverdiene i fylket, som flere steder er unike både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Det største presset kommer fra energibransjen, spesielt utbygging av ny vannkraft, oppgradering og utvidelse av eksisterende kraftanlegg (O/U-prosjekter), samt fremføring av nytt linjenett. Bergensregionen er spådd en stor befolkningsutvikling i årene som kommer, og det er svært viktig at FNF er synlig i ulike planleggingsprosesser knyttet til areal og transport for å sikre fokus på natur, friluftsliv og grønnstruktur i disse prosessene.

De viktigste sakene i Hordaland 2014 har vært:

Vannkraft

De fleste vannkraftsakene har koordinator arbeidet med i nært samarbeid med fylkessekretærene i Norges Jeger- og Fiskerforbund, naturmangfoldsgruppen til Naturvernforbundet og naturvernansvarlig i Bergen og Hordaland Turlag.

Isdal pumpe og kraftverk (Eidfjord kommune)

Statkraft ønsker å etablere et pumpekraftverk (14,3 GWh) i Isdal for å utvide produksjonen i Sy-Sima, som sammen med Lang-Sima utgjør Norges nest største vannkraftverk. Eidfjord kommune er allerede sterkt påvirket av inngrep fra vannkraft på grunn av de "gamle" kraftverksutbyggingene, og den samlede belastning er stor. Dette er ikke tilstrekkelig vurdert i søknaden. Et annet kontroversielt punkt som ikke fremkom fra søknaden, er at utbyggingen vil kunne bidra spredning av røye fra eksisterende rørtrasé (fra Sysenvatnet) og ned til

Isdalsvatnet, som i dag kun inneholder ørret. Sannsynligheten for en slik spredning er i følge utbygger lav, men konsekvensene av en slik spredning vil være så alvorlig at dette burde utredes nærmere av utbygger. Etter befaring på stedet, sendte vi inn en tilleggsuttalelse for å få frem dette poenget.

Fjellhaugen kraftverk (Kvinnherad kommune), meldingsfase

SKL planlegger et O/U-prosjekt i Blådalsvassdraget som vil føre til en produksjonsøkning på ca. 70 GWh. Det vil bli etablering av et kraftverk og det er planlagt inntak fra fem ulike vann, hvor det mest kontroversielle er Krokavatnet, som vil føre til en INON-reduksjon på 2,5 km² (for en gevinst på 4,8 GWh). Inntak fra flere ulike vann vil føre til redusert vannføring på flere av elvestrekningene. Prosjektet vil komme i et område som er mye brukt til friluftsliv (innfallsport til Folgefonna). FNF har gitt flere kommentarer til det foreslåtte konsekvensutredningsprogrammet fra tiltakshaver.

Blåura kraftverk (Fusa kommune), meldingsfase

SKL (sammen med Fusa kraftlag) planlegger et kraftverk ved bygden Gjøen i Hålandsdalen, hvor man ønsker å utnytte fallet fra Stolavatnet og Gurigrøvatnet ned til Gjønavatnet. Produksjonsgevinsten er estimert til ca. 69 GWh. Det er planlagt dammer i de to førstnevnte vannene, i tillegg til to bekkeinntak. Prosjektet vil redusere vannstanden i elvene ned til Kikedalen, som har store verdier for friluftsliv og kulturlandskap. Det er også spørsmål om hvordan tiltaket vil påvirke storørretbestanden i Sævareidvassdraget (Gjøna- og Skogseidvatnet). Redusert vannføring i Stolaelva kan potensielt føre til negative konsekvenser for rekruttering av storørretbestanden i Gjønavatnet. Området ligger i et sårbart høyfjellsområde og nettotap av INON er beregnet til å være 15 km² (tap og omklassifisering). Blåura kraftverk er planlagt i et område med store lokale, regionale og nasjonale verdier knyttet til fisk, friluftsliv, kulturmiljø og landskap

Vi har i etterkant av høringen fått melding fra utbygger om at prosjektet trekkes pga. økonomiske forhold, dette er foreløpig ikke bekreftet av NVE.

Pakkebehandling: 12 småkraftverk (Fusa kommune, Kvam herad og Samnanger kommune)

Fusa kommune:

Koldalsfossen kraftverk - 4,1 GWh

Matlandselva kraftverk - 10,9 GWh

Kvam herad (de fire øverste ligger i Fykkesund):

Kastdalselvi kraftverk - 13,2 GWh

Nedre Frydlielva kraftverk - 8,3 GWh (trukket)

Skåro kraftverk - 9,7 GWh

Øvre Frydlielva kraftverk - 12,7 GWh (trukket)

Dalatjørna kraftverk - 4,7 GWh

Lyselva kraftverk - 3,3 GWh

Risbruelva kraftverk - 5,0 GWh

Samnanger kommune:

Dukabotn kraftverk - 12,7 GWh

Jarlshaug minikraftverk - 7,1 GWh

Sandelva kraftverk - 9,3 GWh

Det var opprinnelig 12 prosjekter i pakken, men etter at høringsuttalelsene var kommet inn, ble de to prosjektene Nedre- og Øvre Frydlielva trukket av Clemens Kraft. FNF deltok på folkemøtet i Øystese 12.05. sammen med representanter for BHT og NVH og skrev en lang høringsuttalelse innen gitt høringsfrist, hvor det ble tydelig poengtert at de fire prosjektene i Fykkesund måtte avslås grunnet høyt konfliktnivå med brukerinteresser (friluftsliv), landskap, naturverdier (biologisk mangfold) og reiseliv/turisme, samt den samlede belastningen i området.

Fylkesdelplanen for små vannkraftverk og kommunale planer er tydelige på at Fykkesund er et spesielt område i forhold til slike verdier. Bl. a. står det at "*innerst i Fykkesund har landskapet et urørt preg med store verdier for friluftsliv, kulturlandskap og reiseliv som man særlig må ta vare på ved utbyggingssaker i dette området*". Fykkesund er i fylkesdelplanen klassifisert som fjordlandskap med urørt preg på begge sider av fjorden (selv om det fins mindre veier i området). Det står også i planen at "*i Fykkesund (Fykse/Botnen) spiller vannet og fossene en viktig rolle for landskapsopplevelsen*".

Dukabotn kraftverk i Samnanger (BKK) er et annet konfliktfylt prosjekt i småkraftpakken. Området ligger ved innfallsporten til Bergsdalen fra Samnanger-siden, som er et av de store satsningsområdene til Bergen og Hordaland Turlag. Gullhorgabu, Turlaget sin sjettede hytte i Bergsdalen, ble åpnet i juli 2014 og har i løpet av sesongen hatt over 2000 besøkende. Dette har ført til et komplett, sammenhengende turnettverk i området som åpner opp for hytte-til-hytte turer. Veien gjennom Dukabotn til Gullhorgabu er en kort, svært farbar og lett tilgjengelig tursti i friluftslivssammenheng, og vil være spesielt viktig bl.a. for barnefamilier. Hyttestatistikken til Bergen- og Hordaland Turlag viser at Samnanger-, Bergsdals- og Kvamsfjella er et svært populært område i friluftslivssammenheng, og 2014 har vært et rekordår ifht. hyttebesøk. Turlaget forventer en økning i bruk av området som følge av det nye hyttenettet. FNF ønsker avslag på prosjektet grunnet brukerinteresser/friluftsliv og landskap, samt samlet belastning i området. BKK har allerede bygget ut dette området i høy grad. Synlige inngrep som er foreslått i prosjektet, er tunnelportal, riggplass/snuplass, midlertidig anleggsområde, tilkomstvei på 1500 m og kraftlinje fra eksisterende massetipp. Vi vurderer det slik at ved en eventuell utbygging, så vil Dukabotn miste sitt "urørte" preg.

Skytjedal pumpe og kraftverk (Eidfjord kommune)

Statkraft ønsker å pumpe tilsiget fra Skytjedalsvatnet til eksisterende overføringstunnel mellom Sysenvatnet og Rembesdalsvatnet for utnyttelse i Sy-Sima kraftverk. Prosjektet er definert som et O/U-prosjekt med en produksjonsgevinst på 26,7 GWh. Planene innbefatter bl. a. heving av vannstanden i Skytjedalsvatnet med 0,25 m. FNF frarår konsesjon til prosjektet pga. vesentlig konfliktgrad med ulike temaer som ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes, særlig ift. områdets samlede belastning, tap av opplevelsesverdier knyttet til friluftsliv og landskap, potensielt tap av biologisk mangfold i forbindelse med fossesprøysonen i Skytjefossen (Norges sjettede høyeste foss) og fugl (kollisjonsfare med linjenettet), samt negativ påvirkning på anadrome bestander i vassdraget (i elven Sima, som i dag allerede har en reduksjon i vannstand på ca. 50 %). Statkraft sitt foreslåtte minstevannsføringslapp er for lavt, også sammenlignet med hva konsulentrapporten (og andre konsulentselskap) har foreslått.

Vaksdalsvassdraget - Overføring til Samnangervassdraget (Vaksdal/Samnanger kommune)

BKK ønsker å overføre vann fra øvre deler av Vaksdalsvassdraget til Samnangervassdraget for å utnytte vannet i kraftverkene sine der. Prosjektet er et O/U-prosjekt som vil gi en produksjon på ca. 16 GWh. Dette er en nedskalering av et større prosjekt, og omfatter nå bare overføring av Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna. Minstevannføringsslippet er planlagt å være 24 l/s om sommeren. Vi mener prosjektet vil være negativt for Vaksdalssiden, som mister sitt vann, spesielt i områdene rundt Fossen (en foss som utgjør et majestetisk landskapselement og som vil få en reduksjon i vannføring på 60 %) og Lonane (loner som svinger seg nedover og vil få en reduksjon i vannføring på 40 %). Lokalt sett er dette et mye brukt friluftslivsområde og det går også en t-merket sti oppover dette området i Herfendalen, som ender ved en av Bergen og Hordaland Turlags hytter i Bergsdalen, Høgabu. Primært har vi foreslått et høyere minstevannføringsregime, og at anleggstiden må legges utenfor hekkeperioden til registrerte rovfugler i området (hubro, jaktfalk og kongeørn).

Overføring av Våtekleivbakkene på Osafjellet til Lang-Sima kraftverk i Eidfjord (Ulvik herad)
Statkraft ønsker å overføre to bekker på Osafjellet via eksisterende overførinstunnel mellom Skrulsvatnet og Floskefonnvatnet. Med overføring til Langvatnet kan avrenningen fra bekkene utnyttes i Lang-Sima kraftverk i Eidfjord. Produksjonsgevinsten vil være 6,1 GWh (O/U-prosjekt). Det er ikke planlagt noe minstevannføringslipp fra de to bekkene, som opprinnelig renner ned i den anadrome elven Norddøla i Ulvik. FNF poengterer at det ikke må forekomme negative påvirkninger for laksefisk på anadrom strekning i Norddøla (vannstandsreduksjonen vil bli 4-5 %). Det anadrome strekket i elven er 2,5 km + 0,9 km i samløp med Austdøla. Vi har foreslått et avbøtende tiltak i form av stenging av de to bekkinntakene i perioder disse vil ha særlig påvirkning på vannføringen på anadrom strekning i Norddøla. Vi ønsker også at NVE vurderer sumvirkningene av prosjektet, siden området allerede er sterk utbygt. INON-tapet vil utgjøre 0,48 km² (+ omgjøring av 0,15 km² fra sone 2 til 1).

Befaringer vannkraft

Koordinatør har deltatt på følgende befaringer knyttet til vannkraftutbygginger:

- Kastdalselvi/Skåro, Kvam
- Lyselva/Dalatjørna, Kvam
- Dukebotn, Samnanger
- Sandelva/Jarlshaug
- Isdal/Skytjedal pumpe og kraftverk, Eidfjord
- Overføring av Svartavatn & Krokotjørna til Torfinnsvatn, Voss
- Vaksdalsvassdraget - Overføring til Samnangervassdraget, Samnanger/Vaksdal

Revisjoner

I Hordaland er det 32 vannkraftkonsesjoner som innen 2022 kan tas opp for revisjon (dvs. konsesjoner som er eldre enn 50 år). Flere av de større vannkraftutbyggingene i fylket ble gjennomført i en tid da man hadde liten fokus på miljøhensyn i utbyggingene og vilkår som ble satt. Tillatelser er gitt bl.a. uten krav til minstevannføring, og i mange vassdrag har eldre utbygginger hatt stor negativ påvirkning for livet i og ved elven. Revisjonsadgangen er således en unik mulighet til å rette opp i gamle "miljøsynder". Revisjonen gir mulighet til å sette nye vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som har oppstått som følge av reguleringene.

Revisjon av eldre vassdragskonsesjoner er imidlertid ikke en automatisk prosess, og ingenting skjer med mindre noen retter et formelt revisjonskrav. Initiativet kan komme fra kommunen selv, eller representanter for allmenne interesser som natur- og friluftsansjasjoner. FNF Hordaland har tatt på seg rollen som representant for allmenne interesser i Hordaland, og vi kommer til å sende krav om revisjon av 9 prioriterte vassdrag i Hordaland. Dette baserer vi på en prioriteringsliste fra Fylkesmannen i Hordaland, og inkluderer 15 ulike konsesjoner. For de resterende 17 konsesjonene følger vi fylkesmannens anbefalinger og anser det som tilstrekkelig med innføring av standardvilkår.

I 2014 har vi sendt krav om revisjon av konsesjoner i Eksingedalsvassdraget og Teigdalsvassdraget. Dette arbeidet vil fortsette i 2015.

Vindkraft

Vestlandet har opplevd stort press ang. vindkraft de senere år, selv om Hordaland i så måte har blitt spart for det verste trykket. Nylig sa fylkeskommunen i Rogaland nei til videre utbygging av vindkraft i fylket frem mot 2020. FNF frykter av den grunn at vindkraftutbygging i Hordaland kan bli mer aktuelt fra utbyggernes side. I februar fikk vi to vindkraftsaker på høring (meldingsfase), begge i Sveio kommune. I juni kom NVE med den gledelige nyheten om at de anmodet tiltakshaver å trekke Ryvarden vindkraftverk som var et særlig konfliktfylt prosjekt, noe som også har blitt gjort. Koordinator deltok på folkemøtet om de to sakene i Sveio i januar sammen med representanter for Haugesund Turistforening, og har hatt et tett samarbeid med både de og FNF Rogaland i disse sakene.

Sveio vindkraftverk er nå i utredningsfasen etter at utredningsprogram ble vedtatt av NVE i juni, og vi forventer at prosjektet kommer på høring i 2015.

Areal- og plansaker

Rullering av Klimaplan for Hordaland 2014-2030

FNF Hordaland er positive til at planen omfavner om temaene energi, klima og miljø, og vurderer disse på en helhetlig måte. I dagens samfunn er en slik plan særlig aktuell og viktig, og vi er positiv til flere av målene planen uttrykker. Likevel hadde vi innspill til forbedringer i planverket. En gjenganger vi savner i retningslinjene er behovet for å ta tilstrekkelig hensyn til natur- og miljøverdier i ulike saker (f. eks. i energisaker).

Oppstart av planarbeid og planprogram - kommunedelplan Haukås (Bergen kommune)

FNF har inntrykk av at både mulighetsstudier og kommunen har fokus på en blågrønn-struktur (Haukåsvassdraget) som den viktigste verdien for Haukås-området. Vi kom med flere innspill på hvordan disse verdiene kan sikres på en best mulig måte; helhetlig forvaltningsplan for vassdraget, utarbeide plan for konfliktområder, knytte arbeidet opp mot regional vannforvaltningsplan, hvordan arbeide for å oppfylle vannforskriften, hvordan ta vare på biologisk mangfold i vassdraget/området, hvordan sikre Haukåsmyra (Haukås våtmarkspark) som et fremtidig våtmarksområde, og hva valget av hovedkonsept bør være ut fra blågrønneverdier.

Strømnettet – kraftsystemmøter og kraftlinjeprosjekter

Vi har ilar. året hatt møter med BKK Nett for å bli orientert om kraftlinjeprosjekter som vil komme opp de neste årene. De har nå stor fokus på gjenbruk og oppgradering av eksisterende trasèer heller enn å bygge nytt, bl.a. for å redusere naturinngrep og konfliktnivå i konsesjonsprosessene. Koordinator deltok på befaring vedr. kraftledningen mellom Mongstad og Modalen i Modalen/Masfjorden kommune i mai, hvor Bergen og Hordaland Turlag tidligere har uttalt seg. Vedtak om konsesjon er planlagt innen 2014.

Koordinator er fremdeles med i det regionale kraftsystemutvalget i regi av BKK, men det har ikke vært møte i utvalget ilar. året. Neste møte vil bli våren 2015.

Koordinator og medlemsorg. har deltatt på møte med Statnett i oktober vedr. dialog om regionale planer for utvikling av kraftnettet på Vestlandet.

4. UTTALELSER FRA FNF HORDALAND

I 2014 har vi levert fellesuttalelser i følgende saker (samtlige ligger tilgjengelig på nettsidene til FNF Hordaland):

- Høringsuttalelse til melding om planlegging av Ryvarden vindkraftverk og Sveio vindkraftverk i Sveio kommune (14.2.2014)
- Høringsuttalelse til søknad om Isdal pumpe og kraftverk i Eidfjord kommune (25.2.2014)
- Høringsuttalelse til søknad om dispensasjon fra arealdelen i kommunepånen vedr. 2 mulige lokaliteter for lakseoppdrett i Ulvik herad (7.4.2014)
- Høringsuttalelse til oppstart av planarbeid og planprogram i kommunedelplanen for området Haukås i Bergen kommune (8.4.2014)
- Høringsuttalelse vedr. innspill til høringsutkast "Hovedplan for avløp og vannmiljø 2014-2023" i Bergen kommune (11.4.2014)
- Høringsuttalelse vedr. rullering av "Klimaplan for Hordaland 2014-2030" (23.4.2014)
- Høringsuttalelse vedr. melding med forslag til konsekvensutgreiingsprogram for Fjellhaugen kraftverk i Kvinnherad og Etne kommune (2.6.2014)
- Høringsuttalelse vedr. søknad om utslipp av tunnelvann og dumping av stein i Ringedalsvatnet, Odda kommune (6.6.2014)
- Høringsuttalelse vedr. melding med forslag til konsekvensutredningsprogram for Blåura kraftverk i Fusa kommune (15.6.2014)
- Høringsuttalelse vedr. småkraftpakke (12 kraftverk, 11 prosjekt) i Kvam, Samnanger og Fusa kommune (30.6.2014)
- Innspill gjeldende avvikling av ordningen med lokale energiutredninger (LEU) (2.7.2014)
- Høringsuttalelse vedr. planprogram til kommunedelplan for Sysendalen i Eidfjord kommune (utvikling av alpindestinasjon - Eidfjord Resort) (1.8.2014)
- Innspill planendring i forbindelse med konsesjonssøknad for Beinhelleren pumpe, Vaksdal kommune (25.8.2014)
- Høringsuttalelse vedr. Skytjedal pumpe og kraftverk, Eidfjord kommune (1.9.2014)
- Innspill kommunedelplan for små vannkraftverk i Samnanger kommune (5.9.2014)

- Høringsuttalelse vedr. Vaksdalsvassdraget - Overføring til Samnangervassdraget, Vaksdal/Samnanger kommune (6.10.2014)
- Tilleggsuttalelse vedr. Isdal pumpe og kraftverk i Eidfjord kommune (8.10.2014)
- (Høringsuttalelse vedr. Overføring av Våtekleivbekkene på Osafjellet til Lang-Sima kraftverk i Eidfjord kommune, Ulvik herad 15.10.2014)
- Høyringsfråsegn vedr. planendring for Lussand kraftverk, Granvin kommune (5.11.2014)
- Krav om revisjon av Eksingedalsvassdraget (5.12.2014)
- Krav om revisjon av Teigdalsvassdraget (17.12.2014)
- Fråsegn til regional plan for vassforvaltning i Hordaland (19.12.2014)

5. POLITISK ARBEID

Politiske møter

I 2014 har målet vært å videreføre møtevirksomhet med relevante politikere (i et bredere format for å se hvor ønsket effekt kan være størst mulig). Koordinator og representanter fra organisasjonene har i slike møter tatt opp tema som bl.a. behovet for en helhetlig energipolitikk og verdien av Øystesevassdraget samt nødvendigheten av å bevare dette. Vi har hatt møter med stortingsrepresentant Helge André Njåstad (FrP, leder av kommunal- og forvaltningskomiteén), Anne-Beth Njærheim (V, leder i Kultur- og ressursutvalget i Hordaland Fylkeskommune) og ordfører Synnøve Solbakken (Ap) og rådmann Trond Sætereng i Kvinnherad kommune.

Vi har i 2014 også hatt god dialog med SV i Hordaland, som bl. a. sitter i Fylkesutvalget (FU), og koordinator holdt en hilsningstale på årsmøtet til Hordaland SV. FNF har i 2014 sendt ut informasjonsbrev om FNF til alle politikerne i kultur- og ressursutvalget (KURE) til fylkeskommunen, og relevante politikere (partivis) i fylkesutvalget.

Energiseminar hos KURE

I desember var FNF invitert til å holde innlegg for Kultur- og ressursutvalget (KURE) til Hordaland fylkeskommune, i forbindelse med et miniseminar de arrangerte hvor temaet var energi. KURE har 13 folkevalgte medlemmer, og har ansvarsområdene kultur, areal og miljø.

FNF koordinator holdt et 20 minutters innlegg om "Natur-, landskap- og friluftslivsverdier i energisaker", med særlig fokus på vann- og vindkraft, og innlegget ble godt mottatt hos politikerene. Innlegget er tilgjengelig på nettsidene våre (www.fnf-nett.no/hordaland).

6. MØTER MED ORGANISASJONENE OG ØVRIGE INTERESSENER

Møter med organisasjonene

Koordinator har deltatt på møter med frivillige i naturmangfoldsgruppen til Naturvernforbundet (totalt 8 møter ila. året), og i "DNT Vest" som er et samarbeidsforum mellom turistforeningene på Vestlandet (5 møter ila. året). Koordinator har også deltatt på møter i naturvernutvalget til Bergen og Hordaland Turlag (3 møter), og på årsmøtet til NJFF Hordaland. Naturmangfoldsgruppen i NVH har også arrangert faglig tur langs Arnavassdraget

hvor koordinator deltok. Målet var å øke forståelsen for hvordan konsulentrapporter utarbeides. Med oss på turen fra Osavatnet til Svartavatnet ved Gullfjellet i Bergen kommune, var bl. a. representanter fra konsulentselskapet NNI og Bergen kommune (Vann- og Avløpsetaten). I forbindelse med DNT Vest har koordinator deltatt på befaringsav Midtfjellet vindkraftanlegg, hvor også DNT sentralt var invitert. I november deltok koordinator på fellesmøtet til Bergen og Hordaland Turlag, for å styrke kontakten med lokallagene.

Møter med myndighetene

Vi har iht. årsplanen gjeninnført praksis med årlige kontaktmøter med Miljøvern avdelingen til Fylkesmannen i Hordaland, og det har blitt gjennomført to kontaktmøter ila. året. Her deltok representanter fra både BHT, NJFF og NVH, i tillegg til FNF koordinator.

Koordinator har deltatt på møte med Grønn etat (sammen med BHT) som omhandlet friluftsliv, med spesielt fokus på Friluftslivets År som vil være i 2015, og hvordan FNF kan være bidragsyter i den sammenheng ift. Bergen kommune. Det ble enighet om å opprette en samarbeidsgruppe, hvor både BHT og FNF skal delta.

FNF Hordaland har i 2014 fortsatt arbeidet med å etablere et bedre kontaktnett med Hordaland fylkeskommune (HFK). Ila. året har vi vært i møte med fylkeskommunen på flere nivå og tema:

- Møte med fylkesrådmann Rune Haugsdal og regionaldirektør i HFK, Bård Sandal ang. FNF/økonomi
- Representant for friluftslivsorganisasjonene i møte vedr. fordeling av spillemidler (Kultur- og Idrettsavdelingen)
- Møter med saksbehandlere hos Klima- og naturressursseksjonen vedr. pågående vannkraftsaker (småkraftpakke Fusa/Kvam/Samnanger og Vaksdalsvassdraget - Overføring til Samnangervassdraget)
- Temamøte om strandsonen i forbindelse med Regional kystsoneplan for Sunnhordland og ytre Hardanger og Interkommunal strandsonenplan for Sunnhordland og Fusa. Innlegg v/ FNF koordinator.
- Temamøte om bosteder og næring, Regional areal- og transportplan for Bergensområdet.
- Arbeidsverksted grønnstrukturer, Regional areal- og transportplan for Bergensområdet
- Møte om kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunene, Kultur- og idrettsavdelinga
- Møte med gjennomgang av tilskuddsordninger for friluftslivsorganisasjoner, Kultur- og idrettsavdelinga
- Innlegg på energiseminar hos KURE (se ovenfor)

Øvrige møter

Det har blitt avholdt 2 dialogmøter mellom BKK og BHT/FNF ila. 2014, hvor BKK har informert om nye prosjekter innen vannkraft og nettutbygging.

FNF koordinator har deltatt på møter med konsulentselskapene Multiconsult og SWECO om konkrete vannkraftsprosjekter. Vi har også deltatt på et møte med konsulentselskapet

Rambøll vedr. natur- og friluftslivsverdier i forbindelse med utbygging av Fv. 555 i Fjell kommune. Vi har gitt tilbakemelding på natur- og friluftslivsverdier til konsulentselskapet Ecofact i forbindelse med en oljeledning fra Hopland til Mongstand i Austrheim kommune. FNF har forøvrig sendt ut informasjonsbrev om FNF til alle relevante konsulentselskaper, som oppfordres til å ta kontakt med oss i relevante saker.

Koordinator har deltatt på nasjonal samling for FNF-koordinatorer i februar og august, i regi av Norsk Friluftsliv.

7. SEMINAR, KURS OG KONFERANSER

Arbeidsverksted om naturmangfoldloven med Heidi Sørensen

I november arrangerte FNF, sammen med naturmangfoldgruppen til Naturvernforbundet i Hordaland, et arbeidsverksted i praktisering av naturmangfoldloven. Innlederne var tidligere statssekretær i Miljøverndepartementet Heidi Sørensen, Honorata Gajda fra Naturvernforbundet sentralt og Oddvar Skre fra Naturvernforbundet i Hordaland. Vi fikk høre innledernes erfaringer med og syn på bruk av naturmangfoldloven, etterfulgt av praktiske øvelser, diskusjoner og erfaringsutveksling. Tilbudet var hovedsaklig rettet mot medlemmer i natur- og friluftslivorganisasjonene tilknyttet Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland, men folkevalgte og ansatte i privat, offentlig og frivillig sektor og andre miljøengasjerte var også invitert. Det var stor oppslutning rundt seminaret, med 23 deltagere fra både organisasjonene, konsulentselskap og forvaltningen.

Arrangementet var et ledd i prosjektet "Opplæring i naturmangfoldloven" som vi mottok 100.000 kr i støtte for fra Miljødirektoratet i 2014. Deler av midlene ble brukt til å støtte NVHs arrangement "Naturlig onsdag" samme kveld (også med Heidi Sørensen), hvor naturmangfoldlovens virkemidler prioriterte arter og utvalgte naturtyper var tema. Dette arrangementet hadde også bra oppslutning. Resterende midler vil brukes til å arrangere et "lokalt" naturmangfoldseminar på Voss ila. første kvartal 2015.

Seminar vannforvaltningsplan

I forbindelse med høringen av regionale vannforvaltningsplaner, arrangerte naturmangfoldgruppen til Naturvernforbundet seminar om den regionale planen for Hordaland. FNF koordinator deltok på seminaret, og innledere var Sølve Sondbø (prosjektleder for den regionale vannforvaltningsplanen hos Hordaland Fylkeskommune) og Silje Hansen (vannkoordinator SABIMA).

Eksterne kurs og konferanser

Koordinator har deltatt på følgende eksterne kurs og konferanser i 2014:

- "Blowin' in the wind" - vindkraftseminar i Oslo i regi av Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN)
- "kW-pluss" - konferanse i Bergen om utbygging av småkraftverk i regi av Småkraftforeningen og Fylkesmannen i Hordaland (Landbruksavd.)
- Vindkraftseminar i Oslo i regi av La Naturen Leve (LNL) og høyskolen BI

- Dagskonferanse om de regionale vannforvaltningsplanene i regi av Vannregionmyndigheten (HFK). Koordinator deltok og holdt innlegg om behovet for helhetlig vannforvaltning og ny energipolitikk.
- Plankonferansen – Hordaland fylkeskommune.
- Dagskonferanse om naturmangfoldloven – Fylkesmannen i Hordaland. “Naturmangfoldlova under lupa – erfaringar med 5 års bruk av lova”

8. ØKONOMI

Revisorgodkjent årsregnskap for 2014 ettersendes til aktuelle mottakere.

Økonomien til FNF Hordaland har blitt styrket betydelig i 2014. Dette som følger av økte bevilgninger fra Hordaland fylkeskommune (fra 50.000 kr i 2013 til 130.000 kr i 2014), i tillegg til at vi har mottatt prosjektstøtte fra SABIMA (15.000 kr) og Miljødirektoratet (100.000 kr). Faste utgifter har også vært lavere enn normalt i 2014 da stillingen har vært besatt av en vikar i store deler av året.

Disse økningene i tilskudd er imidlertid ikke permanente, og vi har ingen garantier for å motta det samme i 2015 (tilskudd fra SABIMA var en engangsforseelse). Vi vil derfor fortsette å ha høyt fokus på å sikre fremtidig økonomisk drift av forumet i året som kommer.

Økningen i tildelinger sammen med reduksjon i faste utgifter har medført at vi i 2014 ikke har brukt opp tildelte midler fra Norsk Friluftsliv. Disse midlene vil (etter avtale) overføres til 2015 som en driftssikkerhet.

11.03.2015

Johanna Myrseth Aarflot
Fylkeskoordinator
FNF Hordaland